

ОЦІНКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕТРАВМАТИЧНИХ АМПУТАЦІЙ

Василюк С.М., Павлюк Н.М., Гудивок В.І., Василюк А.С.

Івано-Франківський національний медичний університет

Вступ

Прогнозування безпосередніх і віддалених результатів виконання ампутацій нижньої кінцівки – складне питання, особливо у випадках двобічного ураження. Тривалість і якість життя пацієнтів, які перенесли ампутації, залежать від ступеня компенсації супутньої патології, можливостей догляду і швидкості та якості протезування. Заходи з протезування і реабілітації є вкрай важливими для пацієнтів, що перенесли ампутацію. Відомо, що після ампутації нижче колінного суглоба успішно користуються протезом 69,4 % пацієнтів, а після ампутації на рівні стегна – 30,3 %.

Матеріали та методи

У дослідження було включено 115 пацієнтів, в яких було проведені ампутації нижніх кінцівок на різному рівні в умовах клінічного відділення кафедри хірургії № 1 та дитячої хірургії Івано-Франківського національного медичного університету. У 36 пацієнтів (31,3±4,3 %) причиною ампутацій був облітерувальний атеросклероз судин нижніх кінцівок, у 79 (68,7±4,3 %) ураження артерій на ґрунті цукрового діабету типу 2 (OR 0,21, 95 %, CI 0,12-0,36, p<0,01). У пацієнтів з облітерувальним атеросклерозом достовірно (p<0,001) частіше виконували ампутації середньої чи верхньої третини стегна. Серед цих пацієнтів в жодного не було виконано ампутацій на рівні колінного

суглобу, тоді як у шести хворих з цукровим діабетом типу 2 була виконана операція Gritti-Шимановського. Тільки у двох пацієнтів виконувались ампутації на рівні гомілки. Ампутації різних відділів стопи достовірно ($p < 0,001$) частіше проводилися з приводу цукрового діабету типу 2. В терміни від 1 до 3 років оцінено якість життя у 41 пацієнта ($35,7 \pm 4,47$ %) згідно опитувальника EQ-5D-5L. Померло у цей період 17 пацієнтів ($14,8 \pm 3,31$ %). Не вдалось встановити контакт з 57 пацієнтами ($49,6 \pm 4,66$ %).

Результати та їх обговорення

Серед проаналізованих пацієнтів більшість складала чоловіки ($63,4 \pm 7,5$ %) з ампутацією на рівні стопи ($78,0 \pm 6,5$ %), причиною якої був облітерувальний атеросклероз ($58,5 \pm 7,7$ %). За період, який минув з часу першої ампутації у 13 пацієнтів ($31,7 \pm 7,3$ %) була виконана ампутація контрлатеральної кінцівки, у 32 ($78,0 \pm 6,5$ %) спостерігались серцево-судинні події пов'язані з оклюзією артерій (інфаркт міокарда або ішемічний інсульт). Серед опитаних пацієнтів тільки 2 звертались за допомогою для протезування ампутованої кінцівки: один з транстібіальною ампутацією та один з трансфеморальною ампутацією. Загальний показник опитувальника EQ-5D-5L у пацієнтів ретроспективного етапу становив $11,97 \pm 4,01$ бали. Найгірше пацієнти оцінювали 1D (рухливість) – $2,63 \pm 1,29$. Чимало з них вказували, що в них є помірні чи серйозні проблеми з пересуванням пішки, що, однак, не варто пов'язувати тільки з проведенням ампутації. Для цього показника дуже важливе значення мало прогресування захворювання периферійних артерій. Середній показник 2D (догляд за собою) складав $2,24 \pm 0,86$. Медіана становила 2,0, що вказувало на те, що менша

половина хворих мали незначні проблеми з самостійним миттям чи одяганням. Звичайну повсякденну діяльність (3D) пацієнти оцінювали у $2,29 \pm 0,98$ балів, біль або дискомфорт (4D) – у $2,34 \pm 0,99$. Тривогу або депресію (5D) оцінювали у $2,46 \pm 0,67$ бали, при чому не менше п'ятдесяти відсотків пацієнтів вказували, що вона є незначна.

Важливим показником якості життя та стану здоров'я був рівень ампутації кінцівки. Сумарний показник опитувальника EQ-5D-5L у пацієнтів ретроспективного етапу, у яких була проведена трансфеморальна ампутація достовірно ($p < 0,05$) перевищував сумарний показник всіх пацієнтів і становив $20,29 \pm 1,11$. 1D (рухливість) всі ці пацієнти оцінили у 5,0 балів, 2D (догляд за собою) – у $3,57 \pm 0,79$, 3D (звичайна повсякденна діяльність) – у $4,14 \pm 0,69$ ($p < 0,05$), 4D (біль або дискомфорт) – у $4,0 \pm 0,57$ ($p < 0,05$), 5D (тривога або депресія) у $3,57 \pm 0,53$ бали.

Сумарний показник у пацієнтів, в яких була проведена ампутація Gritti-Шімановського або транстібіальна ампутація складав $13,25 \pm 1,16$. У цих пацієнтів спостерігались помірні проблеми з рухливістю ($3,13 \pm 0,35$), незначні проблеми з доглядом за собою ($2,62 \pm 0,52$). З помірними труднощами вони проводили свою звичну повсякденну діяльність ($2,50 \pm 0,75$). Дискомфорт (4D) ці пацієнти оцінювали у $2,50 \pm 0,53$ бали. Аналогічний рівень у них спостерігався щодо показника тривоги – $2,50 \pm 0,53$.

У пацієнтів, в яких була проведена ампутація на рівні стопи сумарний показник опитувальника недостовірно відрізнявся від показника всіх пацієнтів ретроспективного етапу і становив $10,26 \pm 1,28$ бали. Ці пацієнти вказували, що вони можуть без труднощів або з незначними труднощами

займатися роботою, навчанням, хатньою роботою, участь у справах сім'ї та дозвілля – показник 3D у них склав $1,91 \pm 0,45$. Також ці пацієнти не відмічали значних проблем з доглядом за собою (2D) та вираженого болю чи дискомфорту (4D) – $1,97 \pm 0,58$ та $2,0 \pm 0,41$ відповідно. У них були незначні проблеми з пересуванням пішки ($2,15 \pm 0,78$) та незначна тривога або депресія ($2,24 \pm 0,43$).

Висновок

У віддалені терміни показник стану здоров'я та стану пацієнтів після перенесених нетравматичних ампутацій становив $11,97 \pm 4,01$ бали. Найгірші показники відмічались у пацієнтів, в яких була проведена трансфеморальна ампутація: $20,29 \pm 1,11$.